

України; НАВС. – К., ПК «Типографія від А до Я», 2018. - №1 (29) – С. 81 – 86.

2. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17/conv#n387>.

3. Гончаренко В. И. Научно-технические средства в следственной практике. – К., 1984. – 195с.

Сорохан Ілона Юрївна,

судовий експерт сектору трасологічних досліджень відділу криміналістичних видів досліджень Івано-Франківського науково-дослідного експертно-криміналістичного центру МВС України

АСПЕКТИ ТЕХНІКО-КРИМІНАЛІСТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОВЕДЕННЯ СУДОВОЇ ЕКСПЕРТИЗИ

Протягом останніх 150 років судова експертиза пройшла шлях від епізодичного проведення почеркознавчих, дактилоскопічних і інших криміналістичних експертних досліджень до розробки наукових засад судової експертизи, створення нових її видів, систематичного (для більшості видів судових експертиз) їх проведення. Розвиток судової експертизи продовжується і сьогодні. З'являються нові види і об'єкти судової експертизи, нові методи і методики, сучасні науково-технічні засоби і автоматизовані інформаційні експертні технології [1, с. 73].

Вагомий внесок у розроблення інноваційних напрямів розвитку судової експертизи зробили: Т. В. Авер'янова, Г. К. Авдєєва, В. П. Бахін, П. Д. Біленчук, Р. С. Белкін, А. В. Дулов, М. І. Долженко, М. В. Жижина, В. А. Журавель, В. О. Коновалова, І. І. Когутич, М. В. Салтєвський, І. В. Гора, Н. Б. Нечаєва, В. В. Тіщенко, Ю. В. Черноус, Б. В. Щур, Ю. В. Шепітько, М. Г. Щербаковський та інші вчені. В окремих роботах розглядаються питання інновацій у судовій експертизі та проблеми їх застосування у практиці (Г. К. Авдєєва, В. А. Журавель, В. Ю. Шепітько та інші). Водночас є низка теоретичних і практичних проблем формування концепції інновацій у судовій експертизі, яка залишається нерозробленою або належить до дискусійних.

Сьогодні перед сучасною судовою експертизою та кожним із її напрямків постійно постають нові завдання, важливі теоретико-методологічні проблеми, які спрямовані на вивчення та врахування сучасних тенденцій науково-технічного прогресу, глобальних і епідемічних загроз світовому співтовариству, їх впливу на формування криміналістичних знань. Тому, в реаліях сьогодення, одним із пріоритетних завдань судової експертизи є дослідження та

розроблення інноваційних засад криміналістичного забезпечення діяльності підрозділів Експертної служби.

Метою статті є обговорення нових тенденцій і розвиток існуючих практичних можливостей техніко-криміналістичного забезпечення судової експертизи.

В судово-експертних установах України тривалий час не проводилися судові експертизи з встановлення термінів абсолютної давності документів. Даний підвид експертизи був запроваджений ще за радянських часів та є дуже затребуваним в судах, проте, на даний час, вітчизняні наукові установи не мають теоретичного підґрунтя та відповідного обладнання для вирішення такого роду завдань.

Привертають увагу досягнення судово-технічної експертизи документів у розробці методів диференціації мікрокількостей матеріалів письма. Так, наприклад, за допомогою тонкошарової хроматографії в комплексі з відбивною спектрофотометрією (з використанням приладу хроматограм-спектрофотометра «ОПТОН МО-3») здійснюється диференціація за якісним та кількісним складом барвників чорнил або паст кулькових ручок.

Вивчення складу матеріалів письма та їх зіставлення з довідковими рецептурними даними може сприяти вирішенню завдань з визначення абсолютного віку документу. Тому сьогодні в експертних установах України створюються комп'ютеризовані банки даних і колекції зразків матеріалів документів, що виготовляються вітчизняними та закордонними виробниками.

На сьогодні тривають пошуки шляхів встановлення абсолютної давності виготовлення документа за кількісним вмістом фенілгліколя в штрихах. Встановлення термінів виготовлення документів, які створені від 2 до 5 років, в Україні здійснюється поки що дуже складним методом – методом газорідної хроматографії (ГРХ). За кордоном, для вирішення таких питань, поряд з газорідною хроматографією (ГРХ) використовують тонкошарову хроматографію (ТСХ). Перспективними є методики встановлення давності виготовлення документів, що зберігалися в різних умовах, та методи капілярного електрофорезу для дослідження чорнил і паст з метою встановлення абсолютної давності здійснення написів.

Використання сканера і растрового графічного редактора «Adobe Photoshop» під час техніко-криміналістичного дослідження документів дозволило прискорити та підвищити науковий рівень вирішення таких проміжних експертних завдань:

- встановлення взаємного топографічного збігу елементів ілюстративних матеріалів;
- встановлення міри розподілу щільності растру в кольірних інформаційних каналах, що порівнюються;
- дослідження пересічних штрихів з метою встановлення порядку їх нанесення;

– дослідження поліграфічних зображень упаковок контрафактної продукції та інших [2, с. 92].

На даний час розроблено методи встановлення хронологічної послідовності виконання штрихів, виконаних знаряддями письма, та текстів, виконаних на приладах, які друкують знаки, за відсутності їх пересічення. Дослідження здійснюються в полі зору мікроскопів зі збільшенням до 500 крат. Але, не зважаючи на багато досягнень - бракує і системних досліджень і фундаментальних розробок теоретичних, організаційних і методичних підвалин криміналістичного документознавства в контексті генезису, сучасного стану і перспектив розвитку можливостей визначення давності виготовлення документа, удосконалення (а стосовно деяких напрямів й обґрунтування) науково-методичного забезпечення таких досліджень [3, с. 332–341].

На сьогодні спостерігаються інноваційні процеси й у криміналістичних видах експертиз. Зокрема, сучасні методики дослідження матеріалів, речовин та виробів, які включають у себе високочутливі методи мікроспектрофотометрії не лише у видимій області спектру, але й у ультрафіолетовій та інфрачервоній зонах. Використовується також мікроскопічні дослідження при збільшенні до 1000 крат, лазерний люмінесцентний та мікроспектральний аналізи, мікрохроматографічні методи. Разом з тим, триває робота щодо формування нових видів судових експертиз. Так, в Україні запроваджено експертизу телекомунікаційних систем та засобів, розвиваються дослідження комп'ютерної техніки та програмних продуктів, здійснюються дослідження щодо удосконалення методик інших видів судових експертиз. Розробляються основи екологічної експертизи, експертизи водного транспорту та інших.

Таким чином, в реаліях сьогодення одним із пріоритетних завдань криміналістики є дослідження та розроблення криміналістичних інновацій, які нині мають досить багато прихованих, невикористаних резервів та перспективних практичних можливостей, здатних оптимізувати діяльність органів правопорядку. У сучасних умовах, криміналістика, для ефективного вирішення своїх завдань, здійснює досить активну діяльність, при цьому успішно розробляє, впроваджує і використовує новітні інформаційні технології, різного роду інтелектуальні системи, нанотехнології, а також розробляє і впроваджує інноваційні засади криміналістичного забезпечення цієї діяльності. У таких умовах особливої актуальності та значимості набуває необхідність розроблення концепції інноваційного забезпечення криміналістичної діяльності – як перспективного напрямку досліджень у сучасній криміналістиці.

Список використаних джерел

1. Авдеева Г. К. Судебная экспертиза: современные возможности и тенденции развития // Преступность в западной Сибири : актуальные проблемы профилактики и расследования преступлений. Сборник статей Всероссийской научно-практической

конференції (28 лютого – 1 березня 2013 р.)/ Г. К. Авдеева – Тюмень: Тюменський державний університет, 2013. 73 с.

2. Практикум з криміналістики: навч. посібн./кол. авторів: В. Ю. Шепітько, В. О. Коновалова, В. А. Журавель та ін. / за ред. В. Ю. Шепітька – К.: Ін Юре, 2013 . 92 с.

3. Криміналістичний вісник: науково-практичний збірник / редкол.: І. М. Охріменко (голов.ред.) – К.: ДНДЕКЦ МВС України, 2021. 20 с.

Сушко Роман Олександрович,
завідувач відділу судової експертизи
Дніпропетровського науково-дослідного
експертно-криміналістичного центру
МВС України

АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СИСТЕМ АВТОМАТИЧНОГО РОЗПІЗНАВАННЯ ОБЛИЧ В УКРАЇНІ

Автоматичне розпізнавання обличчя – це метод ідентифікації або перевірки особистості людини за допомогою унікальних характеристик її обличчя. Ця технологія фіксує, аналізує та порівнює моделі з деталей обличчя кількох людей. Його можна використовувати для перевірки особи на зображеннях, відео або в режимі реального часу [1]. У криміналістиці в нашій державі, на жаль, система автоматичного розпізнавання облич майже не використовується. Відеорежими з системою автоматичного розпізнавання облич встановлено в деяких великих містах, але вони функціонують під патронатом органів місцевого самоврядування і на законодавчому рівні їх використання не врегульовано. Однак в найближчому майбутньому зазначена система має багато перспектив. Як приклад можна відзначити Китай, який є справжнім флагманом у світі по впровадженню систем автоматичного розпізнавання облич. На теперішній час в Китаї крім розшуку злочинців та зниклих осіб вона використовується для посадки в поїзд, оплати покупок, доступу до відеоігор з обмеженням по віку, зняття готівки в банкоматі, ідентифікації громадян, які вчинили дрібні правопорушення та у багатьох інших випадках.

Однак в контексті криміналістики ми розглянемо розпізнавання обличчя що використовується правоохоронними органами для пошуку підозрюваних і зниклих безвісти людей. Це може допомогти знайти людей, які вчинили злочини, і допомогти їх негайно затримати, що в свою чергу допоможе набагато збільшити безпеку у суспільстві, оскільки рецидивна злочинність в нашій державі на даний момент складає близько 30 % [2], і це тільки за офіційною статистикою, не враховуючі латентні злочини. Також наявність таких систем дозволила б оперативно відслідковувати пересування як злочинців так і безвісно зниклих осіб, оперативно реагувати та планувати дії з їх розшуку.